

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ • ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ
ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ιταλία

Φιορέλλα

ΟΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ-ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΧΩΡΩΝ

1. Σχηματικός χάρτης των χωρών της Μεσογείου

2. Νάπολη

3. Καθημερινή ζωή στη Νάπολη

4. Βεζούβιος

5. Γεωμορφολογικός χάρτης της Ιταλίας

6. Άλπεις

7. Γεωμορφολογικός χάρτης της Ιταλίας

Το όνομά μου είναι Φιορέλλα και είμαι 12 ετών. Με τους γονείς και τη μικρότερη αδελφή μου ζω στη Νάπολη, τη μεγάλη πόλη που είναι κτισμένη στις δυτικές ακτές της Ιταλίας. Το σπίτι μας και το κατάστημα του πατέρα μου (κάνει εμπόριο με λάδι και κρασί) βρίσκονται κοντά στο λιμάνι και από το παραθυρό μου μπορώ να δω τη θάλασσα και τα πλοία που έρχονται και φεύγουν. Μακριά στο βάθος βρίσκονται τα μικρά νησιά Κάπρι και Ίσκια που συγκεντρώνουν χιλιάδες τουρίστες απ' όλο τον κόσμο ενώ κάπου στα νοτιοδυτικά υψώνεται και ο Βεζούβιος, το ηφαίστειο που κάποτε προκάλεσε μεγάλες καταστροφές με τις εκρήξεις του. Στις πλαγιές του όμως, που είναι πολύ γόνιμες γιατί σκεπάζονται από λάβα που κρύωσε, οι χωρικοί καλλιεργούν αμπέλια και παράγουν περίφημο κρασί.

Ο τόπος που ζω είναι ένα πανέμορφο μεσογειακό περιβάλλον αφού, όπως ξέρετε, η πατρίδα μου η Ιταλία είναι μεσογειακή χώρα όπως και η δική σας. Μάλιστα, αυτή δεν είναι η μόνη ομοιότητα που έχουν οι χώρες μας. Είναι και οι δύο μακρόστενες χερσόνησοι και έχουν μια ορεινή “ραχοκοκαλιά”. Η δική σας λέγεται Πίνδος και η δική μας Απέννινα όρη. Επειδή όμως η Ιταλία είναι μεγαλύτερη από την Ελλάδα, τα Απέννινα έχουν μεγαλύτερο μήκος από την Πίνδο. Καθώς υψώνονται στη μέση της Ιταλίας τη χωρίζουν σε δύο μέρη, το δυτικό και το ανατολικό, καθένα από τα οποία έχει τις δικές του ομορφιές.

Το νότιο τμήμα της πατρίδας μου έχει ένα ασυνήθιστο σχήμα που βοηθά να τη διακρίνει κανείς αμέσως στον χάρτη. Μοιάζει με μια μπότα με τακούνι που είναι έτοιμη να “κλωτσήσει” την Σικελία, το μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου. Αυτήν την περιοχή την αγαπούσαν πολύ οι πρόγονοί σας, οι αρχαίοι Έλληνες επειδή τους θύμιζε την Ελλάδα και έχτισαν δεκάδες πόλεις στις ακτές της. Τα ονόματά τους διατηρούνται μέχρι σήμερα αν και έχουν κάπως αλλάξει ώστε να ταιριάζουν στη δική μας γλώσσα. Λέμε για παράδειγμα Σιρακούζε αντί Συρακούσες, Ρέτζιο αντί Ρήγιο και Κροτόνε αντί Κρότων.

Στο βορρά η Ιταλία είναι “σφηνωμένη” στον κύριο κορμό της Ευρώπης εκεί που υψώνεται η μεγάλη οροσειρά των Άλπεων. Τα σύνορά μας με τη Γαλλία, την Ελβετία και την Αυστρία βρίσκονται πάνω σ' αυτά τα μεγάλα βουνά που δυσκολεύουν κάπως την επικοινωνία με την υπόλοιπη Ευρώπη. Ευτυχώς όμως υπάρχουν μερικές διαβάσεις που διευκολύνουν αρκετά τα τρένα και τα αυτοκίνητα. Έτσι, τα προϊόντα του νότου φτάνουν σχετικά εύκολα στη βόρεια Ευρώπη, κάτι που έχει πολύ μεγάλη οικονομική σημασία για ολόκληρη την ήπειρο.

Αυτά που σας είπα μέχρι τώρα θα πρέπει να σας έκαναν να καταλάβετε ότι η πατρίδα μου αποτελείται από δύο αρκετά διαφορετικά τμήματα το βόρειο και το νότιο. Η νότια Ιταλία είναι στενή, επομένως κάθε σημείο της απέχει λίγο μόνο από την Μεσόγειο. Γι' αυτό το κλίμα της είναι μεσογειακό, ίδιο ακριβώς με το ελληνικό. Οι βροχές είναι λίγες και πέφτουν κυρίως το φθινόπωρο και το χειμώνα και οι διαφορές θερμοκρασίας όλο το χρόνο είναι σχετικά μικρές. Αντίθετα, το βόρειο τμήμα έχει πιο ψυχρούς χειμώνες.

Διαφορετική είναι και η υδρογραφία. Στο νότο οι βροχές δε φτάνουν για να σχηματίσουν μεγάλα ποτάμια. Στις περισσότερες περιπτώσεις λοιπόν σχηματίζουν χειμάρρους που ξεραίνονται το καλοκαίρι. Αντίθετα, στο βορρά υπάρχουν τα χιόνια των Άλπεων που λιώνουν αργά τους θερμούς μήνες και τροφοδοτούν με νερό τον Πο, το μεγαλύτερο ποταμό της πατρίδας μου που εσείς τον λέτε Πάδο.

Αν σκεφτεί κανείς αυτές τις διαφορές θα καταλάβει αμέσως ότι και η βλάστηση πρέπει να διαφέρει πολύ στη νότια και στη βόρεια Ιταλία. Αυτό είναι λογικό γιατί τα φυτά εξαρτώνται από το κλίμα. Αν λοιπόν ταξιδέψει κανείς από το νότο προς το βορρά της Ιταλίας θα δει μεγάλες διαφορές. Στο νότο η χλωρίδα είναι πλούσια αλλά η βλάστηση φτωχή. Μπορεί να σας μπέρδεψε λίγο με αυτό που είπα γιατί συνήθως οι άνθρωποι δεν ξεχωρίζουν αυτούς τους δύο όρους.

Στο σχολείο όμως έμαθα ότι χλωρίδα λέμε την ποικιλία των ειδών των φυτών μιας περιοχής και βλάστηση τη μορφή με την οποία τα φυτά σκεπάζουν το έδαφος. Μια περιοχή λοιπόν μπορεί να έχει πολλά είδη φυτών, δηλαδή πλούσια χλωρίδα, αλλά να χαρακτηρίζεται από φτωχή βλάστηση γιατί δεν έχει αρκετό νερό. Αντίστροφα, μια άλλη περιοχή μπορεί να έχει λίγα είδη φυτών αλλά να σκεπάζεται από μεγάλα δάση. Η Σουηδία για παράδειγμα έχει φτωχή χλωρίδα αλλά σκεπάζεται από απέραντα δάση κωνοφόρων.

Η νότια Ιταλία έχει κάπου 4.500 είδη φυτών αλλά η βλάστησή της είναι φτωχή γιατί στα χαμηλά μέρη οι βροχές είναι λίγες και δεν επιτρέπουν την ανάπτυξη μεγάλων δέντρων. Έτσι αντί για δάση μεγαλώνουν σκληροί ανθεκτικοί θάμνοι όπως το πουρνάρι, η κουμαριά, η δάφνη, η μυρσίνη και η χαρουπιά. Αυτή η μορφή βλάστησης λέγεται “μακκία” και είναι συνηθισμένη και στην Ελλάδα. Η μακκία φτάνει μέχρι τα 500-800 περίπου μέτρα γιατί από εκεί και πάνω οι βροχές είναι αρκετές και μπορούν να φυτρώσουν μεγάλα πλατύφυλλα φυλλοβόλα δέντρα όπως οι καστανιές. Πρέπει όμως να σας ομολογήσω κάτι για το οποίο δεν είμαι και τόσο περήφανη. Εμείς οι Ιταλοί κάναμε το ίδιο λάθος που κάνατε και εσείς οι Έλληνες. Εδώ και χρόνια καταστρέψαμε τη φυσική βλάστηση του τόπου μας και τα ιταλικά βουνά του νότου είναι πια γυμνά. Καταλαβαίνετε ότι αυτό το λάθος μας κοστίζει ακριβά γιατί χωρίς βλάστηση τα νερά της βροχής δεν συγκρατούνται και μπορούν να προκαλέσουν μεγάλες καταστροφές.

Οι Ιταλοί αγρότες παράγουν τα ίδια προϊόντα με τους Έλληνες χωρικούς και τα χωράφια τους είναι γεμάτα με λαχανικά, ελιές, φυστικιές, και αμπέλια όπως τα ελληνικά. Ιδιαίτερα το λάδι είναι ένα προϊόν που το αγαπούμε πολύ. Αυτό που μου φαίνεται περίεργο είναι ότι μερικοί άνθρωποι δεν μπορούν να καταλάβουν πόσο σημαντικό είναι για την υγεία του ανθρώπου και προτιμούν να καταναλώνουν λίπη όπως οι κάτοικοι της βόρειας Ευρώπης. Ίσως δεν ξέρουν ότι οι Ευρωπαίοι του βορρά χρησιμοποιούν τα λίπη όχι γιατί δεν τους αρέσει το λάδι αλλά γιατί η ελιά δεν φυτρώνει σε περιοχές που έχουν μέση θερμοκρασία Ιανουαρίου κάτω από 5 βαθμούς Κελσίου. Γι' αυτό και στην πα-

8. Πάδος

9. Σχηματικός χάρτης φυσικής βλάστησης της Ιταλίας

10. Διάκριση Βλάστησης-Χλωρίδας

11. Σχέδιο με χαρακτηριστικά είδη μεσογειακής χλωρίδας και πανίδας

12. Καλλιέργεια λαχανικών

13. Αμπέλια

14. Σχηματικός χάρτης της Ιταλίας με με είδη καλλιεργούμενων φυτών

τρίδα μου συναντάμε ελαιώνες μόνο κοντά στις ακτές. Στο εσωτερικό και στο βορρά το κλίμα είναι πιο ψυχρό και δε φυτρώνουν ελιές.

Η βόρεια Ιταλία παρουσιάζει διαφορές όχι μόνον από τη νότια, αλλά και στο εσωτερικό της. Οι ακτές της έχουν μεσογειακό κλίμα ενώ το εσωτερικό της έχει πολύ πιο ψυχρό γιατί βρίσκεται μακριά από τη θάλασσα. Γι' αυτό, αν επισκεφθείτε την πόλη Γένοβα και την παραθαλάσσια περιοχή γύρω της που λέγεται Ριβιέρα θα νομίσετε ότι βρισκόσαστε στην Ελλάδα.

Οι χειμώνες εκεί είναι ήπιοι και η βλάστηση είναι ίδια με την ελληνική. Αντίθετα αν πάτε στην Μπολόνια που βρίσκεται στο ίδιο ακριβώς γεωγραφικό πλάτος αλλά στο εσωτερικό θα ανακαλύψετε ότι το κλίμα είναι πολύ πιο ψυχρό. Εκεί φυτρώνουν φτελιές, λεύκες και μουριές, ενώ οι κάτοικοι εκμεταλλεύονται τα νερά του ποταμού και καλλιεργούν οπωροφόρα δέντρα, στάρι και ωύζι.

Αν προχωρήσετε ακόμα πιο βόρεια και φτάσετε κοντά στις πλαγιές των Άλπεων θα αισθανθείτε έκπληξη γιατί ενώ βρίσκεστε στο βορρά και κοντά σε μεγάλα βουνά, το κλίμα ξαφνικά γίνεται πιο θερμό. Το περίεργο μάλιστα είναι ότι η διαφορά οφείλεται στις ίδιες τις Άλπεις και το μεγάλο ύψος τους. Σ' αυτήν την περιοχή “αγκαλιάζουν” κατά κάποιον τρόπο τα μέρη που βρίσκονται κοντά τους και με τον όγκο τους τα προστατεύουν από τους παγωμένους ανέμους του βορρά. Έτσι το κλίμα επιτρέπει να αναπτυχθούν φυτά όπως η ελιά και το κυπαρίσσι που κανονικά δεν έπρεπε να βρίσκονται εκεί αλλά μόνο σε νοτιότερες περιοχές.

Αυτή η περιοχή της πατρίδας μου είναι πανέμορφη. Μη φανταστείτε ότι το λέω μόνον από εγωισμό επειδή είμαι Ιταλίδα. Το λένε και τα εκατομμύρια των ανθρώπων που την επισκέπτονται κάθε χρόνο. Τα νερά που κατεβαίνουν από τις Άλπεις μαζεύονται σε βαθιές κοιλάδες και σχηματίζουν υπέροχες μακρόστενες λίμνες. Στις όχθες τους είναι κτισμένες γραφικές πόλεις και χωριά και δίπλα τους απλώνονται δάση και λιβάδια με πολύχρωμα λουλούδια. Αγαπώ τη θάλασσα και τις χαρές της, πρέπει όμως να σας πω ότι τίποτα δε χαίρομαι περισσότερο όσο τις λίγες μέρες που περνάω με την οικογένειά μου στο Κόμο σε ένα σπίτι που νοικιάζουμε εκεί κάθε χρόνο.

Δεν ξέρω αν κατάφερα να σας δώσω μια καλή εικόνα της Ιταλίας. Θα ήμουν όμως ευχαριστημένη αν τουλάχιστον σας έκανα να καταλάβετε πόσο πολύ μοιάζουν οι χώρες μας και ότι η κύρια αιτία για τις ομοιότητές τους είναι η υπέροχη αυτή θάλασσα που λέγεται Μεσόγειος.